

[Bertel Dahlgaard.]

ikke skulle kunne træde i kraft, dersom grundloven faldt. Det ville på mere end een måde medføre en uholdbar tilstand.

Eller lad mig henvise til betragtninger af endnu mere alvorlig art. I 1939 vedtog rigsdagen et grundlovsforslag med ca. $\frac{3}{4}$ majoritet. Det nåede som bekendt ikke den fornødne tilslutning ved folkeafstemningen. I år har rigsdagen vedtaget et grundlovsforslag med tilslutning af alle demokratiske partier — det vil sige med tilslutning af 90—95 pct. af rigsdagens medlemmer. Skulle dette forslag nu ikke blive vedtaget ved folkeafstemningen, er det vanskeligt at drage anden slutning deraf, end at de betingelser for grundlovsændringer, som J. C. Christensen i sin tid fik indsat i den gældende grundlov, ikke i det praktiske liv nogensinde kan tænkes opfyldt. Det vil sige, at der er sat lås for den nugældende grundlov; det vil sige, at det bliver fastslået, at den danske grundlov ikke kan ændres ad forfatningsmæssig vej. Og det vil sige, at Danmark, forfatningsmæssigt set, er henstat i en tilstand som næppe nogen anden demokratisk stat, en tilstand, som ingen kvinde eller mand, der vil kalde sig samfundsbevarende, bør udsætte sit land for — der kan jo atter komme urolige tider.

Alvoren i alt dette tror jeg vil komme mennesker meget nær ind på livet, efterhånden som vi nærmer os folkeafstemningen. Og det er selvfølgelig også denne grundlovssagens alvor, der har ført til, at alle demokratiske partier, også socialdemokratiet, overfor kongen har fremhævet, at hensynet til grundlovssagen gjorde det tilrådeligt, at det nuværende ministerium fortsatte til umiddelbart efter grundlovens stadfæstelse. Herom er der altså enighed; og det er utvivlsomt af megen betydning — så tillægger vi i det radikale venstre det mindre betydning, at der under en diskussion om regeringsdannelsen, regeringsspørgsmålet, er opstået forskellige krusninger på de politiske vande.

Jeg har forstået det sådan, at socialdemokratiet for at fastholde det råd, man har givet kongen som det sagligt rigtige, krævede sikkerhed for, at partiet skulle overtage regeringsmagten engang i juni måned. Det har ikke været mig muligt at forstå, hvad det er, man her tænker sig. Kravet kan selvfølgelig ikke være rettet til kongen, da kongen med hensyn til regeringsdannel-

se må skønne over den parlamentariske tilstand på det tidspunkt, regeringsdannelsen finder sted. Det synes også ret utænkeligt, at en regering, som alle rigsdagens partier opfordrede til at fortsætte for at gøre et bestemt arbejde færdigt, på forhånd skulle indgå en overenskomst med et enkelt parti om at træde tilbage til en bestemt termin. Det ville være en højst angribelig handling overfor det folketing, der dog er enhver regerings ophav. Det kan heller ikke tænkes, såvidt jeg kan se, at et krav af den karakter, der her er tale om, med nogen berettigelse kan rettes til andre partier — de være mere eller mindre venligsindede. Disse partier måtte, hvis de vil være parlamentarisk korrekte, henvise til de parlamentariske muligheder, der måtte foreligge i folketinget den dag, spørgsmålet om regeringsskifte bliver aktuelt. Vi vil derfor foreløbig tro, at det er en uklarhed i tankegangen med hensyn til, hvad jeg kunne kalde de parlamentariske færdselsregler, der er årsagen til den mærkelige diskussion, der er ført. Vi kan ikke tiltræde tanken om en sådan forhåndstinglysning af retten til at danne regering.

Der har iøvrigt under denne diskussion været en anden tankegang fremme, som synes mig lige så farlig for en korrekt parlamentarisk handlemåde, og det er den tankegang, jeg har set fremsat i en del af pressen: at det på forhånd skulle være afgørende for en regeringsdannelse, hvilket af 2 partier eller hvilken af 2 partiblokke der har flest mandater, om den ene partikonstellation har et par mandater mere end den anden eller omvendt. Konsekvensen af en sådan tankegang ville jo føre ud i helt urimelige tilstande. Konsekvensen ville f. eks. være, at hvis socialdemokratiet på et vist tidspunkt havde regeringen, skulle samarbejdende partier, der ved et valg fik et par mandater mere end socialdemokratiet, kunne kræve regeringsskifte. Nej, jeg tror, det er meget vigtigt, at vi passer på ikke at komme ud i det, der ofte har været en tilbøjelighed til: at partierne søger at tillempe de parlamentariske regler efter partiernes øjeblikkelige partimæssige interesser, i stedet for at partierne må være så venlige at føje sig efter de parlamentariske regler. Derfor må det radikale venstre tilråde, at vi nu giver tilslutning til det, som alle demokratiske partier, også socialdemokratiet, har sagt er det sagligt rigtige